

Dialèctica entre el llatí i el romanç

GERMÀ COLÓN I DOMÈNECH
Institut d'Estudis Catalans

1. La relació dialèctica entre el llatí, d'una banda, i el romanç, de l'altra, es podria veure en aquesta breu exposició en una relació entre cultisme (llatí) i mot hereditari (romanç). Tots els que hem estudiat l'assignatura de «gramàtica històrica» recordem aquelles explicacions sobre els cultismes en contrast amb els termes tradicionals, hereditaris. Era allò de *col·locar* i *colgar*, *dècima* i *delme*, *judici* i *juí*, *legítim* i *lledesme*, *angústia* i *angoixa*, *hàbil* i *àvol*, *amígdala* i *ametlla* per no esmentar *singular* i *senclar*, etc.

A mesura que m'he ocupat del lèxic català i l'he confrontat amb el lèxic dels altres idiomes romànics m'he pogut adonar de l'extraordinària riquesa en llatinismes de la llengua catalana. Es pot discutir molt si hi hagué, en les nostres lletres, humanisme o no n'hi hagué, però l'estudi dels cultismes mostra que manta vegada els llatinismes catalans són més matiners que els de les altres llengües germanes.

Sovint he escrit que l'estudi del cultisme és de molt d'interès. L'any 1976 ja vaig assenyalar la riquesa d'aquests llatinismes en la llengua del *Pecador remut* de Felip de Malla (anterior, doncs, al 1430, data de la mort de l'autor). També he insistit en l'abundor que s'aprecia en l'*Epistolari de la València Medieval* i en altres documents del xiv i del xv fins a arribar als grans autors del xv com Roís de Corella, la llengua del qual conté moltíssims llatinismes lèxics i sintàctics.

2. És veritat que, a l'investigador de la llengua antiga i a l'etimòleg, el que primer els interessa és el mot genuí, i també el lexema d'origen controvertit. Resulta molt més apassionant estudiar l'origen i la història d'un mot com ara *amainar*, *bassetja*, *espurna* o *tremuja* que no pas *iniquitat*, *jocund*, *letícia* o *tàcit*. Aquells presenten un enigma que ens esperona, que cal esbrinar; aquests altres, en canvi, tenen en el cabal grecollatí llur font segura, i no hi ha més misteri.

Amb tot, el coneixement del conjunt d'aquesta part del vocabulari és un senyal del grau de maduresa i cultura de la llengua. I en aquest sentit he pensat dedicar-hi alguna atenció. No oblidéssim, a més, que el cultisme és el ciment que cohesionava el conjunt de la Romània. Sense llatinismes, els parlants d'un idioma romànic no es podrien entendre amb els d'un altre idioma de la mateixa nissaga.

3. Tots sabem que Llull és un formidable creador de cultismes, i ultra el recull del P. Colom, ja van estudiar aquesta faceta Antoni Badia i Francesc de B. Moll. Però Llull sempre m'ha semblat massa genial, massa creador, i hi ha un hiatus entre els seus cultismes i els que vénen més tard. Diria que després de Llull, cap al 1315, pel que fa als cultismes, només en queden, en la llengua, els de tipus religiós o jurídic. Hem d'esperar uns cinquanta o seixanta anys després de la mort del beat per a tornar a parlar de cultismes dels «humanistes».

4. Pel que fa als llatinismes de la llengua jurídica constato que els *Furs de València* contenen des del començament mots savis generals de l'idioma: *edificar*, *edifici*, *fundament*, *salari*, *adquisició*, *asserents* 'relatius', etc. Ací es plantejava per als redactors del text romanç, el problema de fer-los entenedors, car tot aquest cabal lèxic savi devia ser solament patrimoni d'uns pocs lletrats. Veritat és que la *variatio synonymica* és un recurs, quasi una necessitat en aquesta mena de texts. Així tenim en els *Furs* casos de paral·lelisme (a) i casos d'explicació (b).

a) PARALLELISME: «edificar e bastir», «acapte o adquisició», «transacció o posa», «còpia e traslat», «confiscar e encórrer», «destreta ne forçada», «plagi o collera», «domicili o capmajor», «*domicili* o capmajor», «enamentaments e *processos*»,

b) EXPLICACIÓ: «*al·luvió*, ço és per acreximent d'aygua», «*legat*, ço és *lexa*», «*differència*, ço és *detriança*», «*ruïna*, ço és *enderrocament*», «*immundícies*, ço és les *legees* e les *pudors* de les *clavegueres*, d'*estremeres* e *albellons*», «lo *greig*, ço és lo *folch* de les *ovelles* o de les *altres bèsties*», etcètera.

5. Ara, en relació amb els cultismes de les obres literàries, diré que, per preparar aquesta xerrada, he despullat obres del xiv i del xv, i he començat per traduccions d'obres que es refereixen de l'antiguitat grecoromana. He buidat una part de les *Històries troianes*, que són una versió de la *Historia destructionis Troiae* de Guido de Columnis. I després he despullat una part del *Valeri Màxim*, que és una traducció duta a terme per fra Antoni Canals. Són dues traduccions de la segona part del segle xiv, de les quals tenim unes precioses edicions degudes a Ramon Miquel i Planas.

El cabal de cultismes de les *Històries troianes* (1367-1374) és força considerable, però haig d'afegir que molt sovint el terme és un calc o és provocat pel model

llatí. Vet ací uns quants exemples de mots que comencem per *a-* amb llur corresponent model llatí:

<i>afecció</i> 178	<i>affectione</i> p. 6 <i>m-b</i>
<i>amenitat</i> 676	<i>amenitate</i> 19 <i>m-h</i>
<i>angústies</i> 360	<i>angustias</i> 11 <i>m</i>
<i>animositat inconsulta</i> 1055	<i>animositas inconsulta</i> 27 <i>m-h</i>
<i>art matemàtica</i> 565	<i>ars mathematica</i> 15.3 <i>d-b</i>
<i>artifici</i> 996	<i>artificii</i> 26.2
<i>artifiososa virtut</i> r. 162	<i>artifiosa virtute</i> p. 6 <i>m</i>
<i>audàcia</i> 283	<i>audacia</i> p. 8 <i>b</i>
<i>aviditat</i> 971	<i>aviditas</i> 25 <i>m</i>

No oblidéssim que Jaume Conesa era un funcionari de la Cancelleria, i, per tant, format en les normes de l'art dictatòria llatina. És clar que no sempre trobem aquest servilisme, i que hi ha cultismes que apareixen sense correspondència: vet-ne ací uns quants exemples: *subtilitat* (línia 297), *primordial* (635), *obtenperar* (768), *encantació* (998). Precisament, aquest *primordial* és una primera datació del mot; els altres exemples catalans són posteriors.

No són gaire freqüents els desdoblaments sinonímics del tipus *imperi* o *senyoria* (1155), anys *puerils* o *infantils* (588) [traducció de «*pueribus tamen annis*» (p. 15 *m*)], *ruyna* e *trabucança* (6175), *ductors* e *guiadors* (6204) o *estrenuitat* e *nobleza* (6206). Una pregunta que ens podem fer és: l'autor, usant aquests mots, era comprès? Pensem que el lector de les *Històries troianes* (i d'altres traduccions) no tenia al davant l'original llatí, i sabem pels documents publicats per Rubió i Lluch que hom demanava al traductor Jaume Conesa aquest text arromançat per poder-lo llegir. I hem de suposar, doncs, que sí que se l'entenia. Vet ací un tros del text perquè es vegi de quina manera els cultismes s'integren en el conjunt de l'exposició. Diu Medea a Jason (ratlles 696-707):

[E] sé que tu est vengut, per audàcia juvenil, en aquest Regne per haver lo vellor d'or, per lo qual sens tota falla tu has sotsmès la tua vida a manifest perill de mort; d'on yo he compassió a la tua nobleza e a la tua calor juvenil, e desig a tu ministrar conseyl de salut e ajuda profitosa, per la qual tu sies preservat, sens tota lesió, de tans grans perills, e pugues retornar salvament e segura, axí com tu desiges, al loch d'on est partit. E tu açò leugerament conexeràs a tu ésser profitós, si ab bon cor volràs pendre los meus amonestaments, e aquells ab acabat estudi exequir [...].

Segons el meu parer, aquests cultismes més colpidors que he subratllat no fan nosa.

6. Passem ara als nou llibres *Factorum et dictorum memorabilium*, de Valeri Màxim, traduïts el 1395 per Antoni Canals. Contràriament al text de les *Històries troianes*, molt fidels al text llatí, aquests *Dits i fets memorables* són força lliures i no hi ha gaire correspondència de mot a mot entre l'original i el romançament de Canals.

És sorprenent observar que no es tracta dels mateixos cultismes de les *Històries troianes*. Són generalment altres mots:

<i>adversitat</i> 883	—
<i>afflictions e ansies</i> 1287	<i>sollicitudinibus et curis</i> 37.20
<i>agrària, ley</i> ~ 1262	—
<i>ardua, cosa</i> ~ 1572	<i>arduum</i> 43.25
<i>basilis</i> 1494	<i>Satyriscum</i> 42.13
<i>capitositat</i> 850	—
<i>cautelós</i> 1145	—
<i>certificació</i> 1194	—
<i>colien e honraven</i> 1642	—
<i>congruament</i> 1115	—
<i>conspiració</i> 1241	<i>conspiracione</i> 36.25
<i>contendre</i> 972-973	<i>contenderet</i> 30.28
<i>corruptibles e defectives</i> 1088-1089	—
<i>defectives, corruptibles e</i> ~ 1088-1089	—
<i>deificat, fust</i> ~ 1039	—
<i>dejecció, vergonyosa</i> ~ 849	— [28.4-5]
<i>desolació</i> 1217	—
<i>diligència</i> 889	<i>diligentiusque</i> 28.25
<i>discrepava</i> 1598	—
<i>dissensió</i> 1283	—
<i>dissiparen</i> 802	<i>dissipatae</i> 26.28
<i>distil·len</i> 1102	<i>instillasse</i> 34.4-5
<i>eloqüència, suavitat d'</i> ~ 1095	<i>eloquii suavitatem</i> 33.22
<i>empetrarien</i> 1628	<i>impetraturam</i> 44.30
<i>enterpretadors</i> 1445-1446	<i>interprete</i> 42.13
<i>estatura, gran</i> ~ 1289	<i>ingentis magnitudinis</i> 37.21
<i>excessiva</i> 599	—
<i>exequien</i> 230	—
<i>fantasia</i> 1113	—
<i>felicitat o bonaventurança</i> 1089	<i>felicittatis</i> 33.20
<i>felicitat o prosperitat</i> 1461	<i>felicittatem</i> 41.18
<i>fortalici</i> 1129	—
<i>frustrat fon o enganat</i> 1459	<i>frustratus</i> 41.17
<i>graciositat</i> 1049	<i>gratae uarietatis</i> 32.12
<i>hedifici</i> 660	<i>aedificium</i> 23.19
<i>hòsties o ofertes</i> 913	—
<i>humanal subsidi o ajuda</i> 1618	<i>humano auxilio</i> 44.25

<i>indiscretament</i>	916	—
<i>infortuni</i>	682	—
<i>infortuni doloros</i>	1412	<i>luctui</i> 40.18
<i>inich</i>	893	<i>perfidí</i> 29.2
<i>intèrpretres o adevins</i>	1077	<i>augures</i> 33.12
<i>inusitat</i>	1416	<i>inusitato</i> 40.20
<i>irreverència</i>	134	—
<i>jactàs, es ~</i>	989	—
<i>jactura o adversitat</i>	938-939	—
<i>jactures o dampnatges</i>	936	<i>iacturas</i> 30.5
<i>melodies</i>	1101	—
<i>mitigar</i>	101; 336; 374	∅
<i>monument o sepulcre</i>	1254	<i>monumentum</i> 37.2-3
<i>mugit o bram</i>	799	<i>mugito suo</i> 26.26
<i>mutació</i>	1172	<i>mutationem</i> 35.10
<i>nativitat</i>	671	<i>natalem suum</i> 23.28
<i>navili</i>	707	—
<i>orina</i>	1441	<i>urinam</i> 41.10
<i>palli o mantell</i>	941	<i>paludamrum</i> 30.9
<i>patafi</i>	1389	<i>carmine</i> 40.3-4
<i>patricida</i>	1035; 1159	<i>parricidium</i> 32.4-5
<i>peccúnia</i>	297; 1081	—
<i>pestilència e mortaldat</i>	1616	<i>pestilentia</i> 44.23
<i>popilla o l'illa de la humana vista</i>	196	<i>oculos habuisse</i>
<i>prava i malvada avarícia</i>	435	—
<i>presumit, havia ~</i>	1517	<i>praesumpserat</i> 42.25
<i>presumptuosa, audàcia ~</i>	846	<i>praecipitem audacia</i> 28.3
<i>prodigi</i>	728 (cf. la p. 38 i pàssim)	<i>Prodigiis, De ~</i> 25.9
<i>prosperitat</i>	891; 996	—
<i>provoquen</i>	965	—
<i>punició de negligència</i>	158	—
<i>revelatió</i>	1225	—
<i>rural</i>	253	<i>agreste</i> 6.11
<i>sa tenda e tabernacle</i>	1658	<i>tabernaculum</i> 44.17-18
<i>sacerdoci</i>	118	—
<i>sacrílegues, mans ~</i>	392-393	<i>sacrilegae manus</i> 9.23
<i>silva</i>	401; 405...; 855	<i>lucum</i> 10.3
<i>sobirana e gran actoritat e senyoria</i>	1627	<i>auctoritate sua</i> 44.29
<i>temeritat o follia</i>	835-836	<i>temeritatis</i> 27.19
<i>terribilitat del nom</i>	1293	<i>nomine horrendo</i> 37.25
<i>tirania</i>	1482	<i>tyranno</i> 42.9
<i>transcendent</i>	120-121; 229	—
<i>transitòries, frevols e ~</i>	1087	<i>caducae ac fragiles</i> 33.29
<i>urina</i>	448	—
<i>victuàlia</i>	759	—

Insistim que Canals no es deixa guiar per l'original llatí o es deixa guiar poc. No n'és esclau i maneja amb elegància els cultismes que són al seu abast. Alguna vegada crea el cultisme, com *capitositat* (850), a partir de *cap* per indicar l'abstracte de 'tossut, cabut'; o en crea un fugint del model i empra *silva*, mot del que s'agrada (401; 405...; 855 i *pàssim*) (en lloc de *selva*) per traduir *lucum. Patafi* (1389), deformació d'*epitafi*, li serveix per traduir *carmen* (*carmine* 40.3-4), *basilis* (1494), és a dir, el basilisc, serà el *Satyriscum* (42.13).

I entre els cultismes de Canals trobem l'adjectiu *agrari* en *ley agrària* (1262), que només es documentava al Labèrnia (1839), i, amb dubtes, el 1673; *graciositat* (1049), derivat de *gràcia*, que només era atestat des de Narcís Oller; *irreverència* és aquí i a Eiximenis i no cal esperar el diccionari de Lacavalleria (1696); *jactura* 'desgràcia' és terme que Canals afecciona i que no tenim autoritzat en la nostra lexicografia; *loquacitat* («supèrflua *loquacitat* o parleria», 1298) apareix un segle abans del que coneixíem (que és AlbertG,*Ques*); *mugit* (799), el substantiu derivat del verb *mugir*, apareix amb el Curial, però Canals ja l'usa acompanyat del seu sinònim vulgar *bram* (*mugit* o *bram*); *medul·la* (1305) ens l'avança Canals el 1395 i no és pas, com diu Coromines, «de data molt moderna en català» (DECat, v, 751a.54; s. v. *moll*); el traductor crea un *patricida* (1035) per 'parricida' (aquest només apareix al *Curial*); empra l'adjectiu femení *prava*; *prodigi*, que només es documenta des de mitjan segle xvii, sovinteja en la prosa de Canals (728; cf. p. 38-40). La *prolixitat*, que no tindriem autoritzada, és a aquest autor (294, p. 89). També l'adjectiu *rural* (235) ja és ací, en lloc del diccionari de Lacavalleria del 1696. Així mateix l'adjectiu *servil* («coratge *servil*», 1155) surt ací i no hem d'esperar el diccionari de Torra, *ca.* 1650, com s'ha dit. *Temeritat* (2250) era documentat només en Torra *ca.* 1650 i ja és a Canals, i el mateix Canals elenca *terribilitat* (1293), el qual, segons Coromines, no era autoritzat i ja és a Llull: *terribilitat del nom* traduïnt *nomine horrendo* (37.25); *vènia* 'perdó, disculpa' és primerament en aquesta obra.

He donat ací uns pocs exemples de primeres documentacions en Antoni Canals, però hi ha tota una pila de mots cultes, alguns dels quals surten abans a Llull o en algun autor del xiv (com en les *Ordinacions palatines* de Pere el Cerimoniós o l'obra de Bernat Metge), i l'existència en el nostre autor serveix per veure amb major claredat la vida del mot. No ens hem d'accontentar amb una primera documentació i abandonar la persecució del lexema. Per exemple *cautela*, *certinitat*, *contumèlia*, *corruptible* (1088), *taciturnitat*, *sobornació*, *negligent*, *infamis*, *perjuri*, *nequícia* i tants altres ja apareixen abans de 1395, però l'existència en l'obra de Canals és una fita més en llur història lèxica.

Afegirem que Antoni Canals, com tots els traductors medievals, recorre sovint a la *variatio synonymica* i que en aquests desdoblaments es troba sovint el mot culte: «*corrupció* e *sobornació*» (426, p. 93); «*contumèlia* e *escarn*» (363, p. 91); «*di-*

visions o *querimònies*» (133, p. 85); «*taciturnitat* o secret» (220, p. 87), «*prava* e malvada avarícia» (435), «*pestilència* e mortaldat» (1616).

7. Si ara ens ocupem del segle xv, ens trobarem a la primeria de la centúria amb una personalitat com la de Felip de Malla, l'obra del qual, titulada *Memorial del pecador remut* (ca. 1424), és una font inexhaurible de cultismes. En un altre lloc ja vaig exposar la riquesa de la seva prosa i vaig presentar una bona mostra dels seus mots savis. També el seu editor, Mn. Manuel Balasch, n'ha donat una altra amb més cultismes (I, p. 44-47).

Per no fer-me pesat, només indicaré alguns dels seus exemples que fan remuntar l'aparició del terme molt abans del que n'ha dit algun estudiós de la tradició lexicogràfica.

S'observen alguns cultismes com ara *anagògic* (III, p. 234.285), *coacció* (II, 227.65), *deglutir* (III, p. 255.512) [...] *tergiversació* (I, p. 231.364), *voracitat* (III, p. 47.360; III, p. 242.87; III, p. 257.568), *vulneració* (III, p. 52.498) que els nostres repertoris històrics documenten només el 1803-1805, al diccionari de Belvitges. Alguns es remunten a una antiguitat no gaire més remota, com ara *cataplasma* (II, p. 189.669: «*cathaplasme* mollificatiu»), *insaciable* (III, p. 47.360: «la tua *insaciable* voracitat») o *pertorbació* (I, p. 231.366) al diccionari de Pere Torra, ca. 1650. O bé certs llatínismes com *circumvenció* (I, p. 230.342; I, p. 231.359), *depreccació* (I, p. 85.69; II, p. 62.577; II, p. 234.286), *infallible* (I, p. 87.120; III, p. 82.78); *vicissitud* (I, p. 121.82: *vicissitut*), *voluptuós* (III, p. 49.403), etc. se li atribueix l'aparició al diccionari de Lacavalleria de 1696. Tots aquests mots ja són a començament del segle xv al *Pecador remut* de Felip de Malla. També topem amb cultismes que en els repertoris no porten autoritats que els avalen: *cintilla* i *scintillant* (I, p. 103.320; I, p. 151.1034), *disparitat* (I, p. 230.329), *especiositat* 'bellesa' (III, p. 46.308), *especulació* (II, p. 190.723; III, p. 243.141), *orbosa* (II, p. 233.231), *immolació* (II, 124.464), *mollitud* (II, p. 233.236), *obsecració* (I, p. 85.69), i ara Felip de Malla els ha donat lletres de noblesa. Així mateix diversos mots del *Pecador Remut* són anteriors a la datació d'alguns altres llatínismes (que són, per exemple, les obres d'Ausiàs March, de Corella o de Joanot Martorell). Esmentem: *amaritud* (II, p. 101.697), *arsura* 'cremor, rigor' (I, p. 120.259), *contaminar* (III, p. 49.414), *decrepitud* (I, p. 230.352), *estupor* (II, p. 67.738), *luminositat* (I, p. 87.102), *mellifluu* (II, p. 67.725), *parcialitat* (II, p. 103.757), *vespertí* (II, p. 179.368), etc. I no falten llatínismes que, pel que sembla, són únicament propis de Felip de Malla, com ara *hebetud*, format a partir del llatí *hebetare*, 'debilitar', *orbitat* (I, p. 120.250: «foscor e orbitat»), *transsumpció* (I, p. 226.215).

Podríem continuar prenent en consideració els molts llatínismes que trobem en l'*Epistolari de la València medieval*, del qual ja vaig donar un tast en la *Revue de Linguistique Romane* o d'altres documents, com els relatius al primer Borja, pu-

blicats en el llibre d'A. Rubio Vela, sobre el papa Calixt II i la ciutat de València o en les obres de Roís de Corella, i podríem formar un recull molt conspicu de mots cultes, que ens farien veure sens dubte amb una nova llum la història de la llengua catalana. Perquè és un fet que el cultisme ha viscut inextricablement unit amb la resta del cabal lèxic al llarg de la vida de la llengua, i per això mereix que ens en ocupem amb la major atenció.

REPERTORI ALFABÈTIC DE CULTISMES

<i>afecció</i> 178	<i>affectione</i> p. 6 m-b	HT
<i>abominació</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>absentar</i> (doc. 29, 1433)	—	C, III
<i>acquisició</i> any 1401 - c. 54	—	EVM1
<i>adjudicar</i> any 1401 - c. 53	—	EVM1
<i>adquisitiva</i> any 1404 - c. 36	—	EVM1
<i>adversitat</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>adversitat</i> 883	∅	VM
<i>afecció</i> any 1402 - c. 28	—	EVM1
<i>afflictions e ansies</i> 1287	<i>sollicitudinibus et curis</i> 37.20	VM
<i>agrària, ley</i> ~ 1262	∅	VM
<i>agraviat</i> (doc. 99, 1454)	—	C, III
<i>allegar</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>allegaven</i> (verb) any 1340 - c. 24	—	EVM1
<i>altercacions</i> (doc. 39, 1438)	—	C, III
<i>amenitat</i> 676	<i>amenitate</i> 19 m-h	HT
<i>amfractes</i> 'congoixes' (doc. 77, 1449; doc. 89, 1452; doc. 112, 1455)	—	C, III
<i>amistat</i> any 1340 - c. 24	—	EVM1
<i>angústies</i> 360	<i>angustias</i> 11 m	HT
<i>animositat inconsulta</i> 1055	<i>animositas inconsulta</i> 27 m-h	HT
<i>ardua, cosa</i> ~ 1572	<i>arduum</i> 43.25	VM
<i>arduïtat</i> any 1401 - c. 54	—	EVM1
<i>arduus</i> (doc. 5, 1419)	—	C, III
<i>argument</i> any 1401 - c. 53	—	EVM1
<i>art matemàtica</i> 565	<i>ars mathematica</i> 15.3 d-b	HT
<i>artifici</i> 996	<i>artificii</i> 26.2	HT
<i>artificiosa virtut</i> , r. 162	<i>artifiosa virtute</i> p. 6 m	HT
<i>arts matemàtiques</i> 218	<i>artes matematicas</i> 7 m-b	HT
<i>asseracions</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>assignació</i> any 1401 - c. 52	—	EVM1
<i>astúcia</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>audàcia</i> any 1380 - c. 27	—	EVM1
<i>audacia</i> 283	<i>audacia</i> p. 8 b	HT
<i>audàcia cervicosa</i> (c. 107)	—	EVM2

<i>audiència</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>auuditat</i> 844	<i>auuditare</i> 22 m	HT
<i>avarícia</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>aviditat</i> 561	<i>auuditare</i> 15 m-b	HT
<i>aviditat</i> 971	<i>auuditare</i> 25 m	HT
<i>basilis</i> 1494	<i>Satyriscum</i> 42.13	VM
<i>bellicosa</i> 355	<i>bellicosa</i> 11 m-h	HT
<i>beneficis</i> any 1401 - c. 35	—	EVM1
<i>benifici</i> 767	<i>beneficium</i> 21.4	HT
<i>benignament</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>blandícies</i> (c. 34)	—	EVM2
<i>cancel·lar</i> (c. 57)	—	EVM2
<i>canonització</i> (doc. 129, 1456)	—	C, III
<i>capitositat</i> 850	∅	VM
<i>captiris</i> (doc. 125, 1455)	—	C, III
<i>cautela</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>cautelós</i> 1145	∅	VM
<i>cavillació</i> any 1392 - c. 43	—	EVM1
<i>celsitud</i> any 1401 - c. 54	—	EVM1
<i>celsitud</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>certificació</i> any 1374 - c. 63	—	EVM1
<i>certificació</i> 1194	∅	VM
<i>circunspecció</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>circunspecció</i> any 1404 - c. 36	—	EVM1
<i>circunspecció</i> 1114	<i>circumspectis incessibus</i> 28 m	HT
<i>clemència</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>clemència</i> any 1401 - c. 52	—	EVM1
<i>clero</i> (doc. 43, 1440; doc. 123, 1455; doc. 125, 1455)	—	C, III
<i>colen, se ~</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>colien e honraven</i> 1642	∅	VM
<i>comendable</i> (doc. 42, 1440 i pàssim)	—	C, III
<i>comercis</i> any 1404 - c. 36	—	EVM1
<i>comoditats</i> (c. 11)	—	EVM2
<i>compació</i> any 1401 - c. 52	—	EVM1
<i>compellit</i> (c. 10)	—	EVM2
<i>compellit</i> (doc. 165, 1458)	—	C, III
<i>comptempte</i> ‘menyspreu’ (doc. 103, 1454)	—	C, III
<i>concertacions</i> (doc. 52, 1441)	—	C, III
<i>concessió</i> any 1401 - c. 35	—	EVM1
<i>concessions</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>concordia</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>concordia</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>conditors</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>confabulacions</i> 676	<i>confabulationis</i> 19 m-h	HT
<i>confinies</i> 428; 446	<i>finibus</i> 13.3; 13 m	HT

<i>confinies, les ~</i> 189	<i>confinia</i> p. 7.2	HT
<i>confirmació</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>confusió</i> any 1381 - c. 41	—	EVM1
<i>confusió</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>congruament</i> 1115	∅	VM
<i>conservació</i> any 1325 - c. 23	—	EVM1
<i>conspiració</i> 1241	<i>conspiracione</i> 36.25	VM
<i>consultacions</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>contagiós</i> (c. 21)	—	EVM2
<i>contendre</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>contendre</i> 972-973	<i>contenderet</i> 30.28	VM
<i>continència</i> any 1325 - c. 23	—	EVM1
<i>còpia, gran ~</i> 507	<i>copiam</i> 14 m-b	HT
<i>copiós</i> 503	<i>copioso</i> 14 m	HT
<i>copiosa</i> any 1399 - c. 48	—	EVM1
<i>còpula marital</i> 684	<i>maritali copula</i> 18 m-b	HT
<i>cordial</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>correcció</i> any 1393 - c. 32	—	EVM1
<i>corruptibles e defectives</i> 1088-1089	∅	VM
<i>credulitat</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>crucidar</i> 1218	<i>trucidare</i> 30 m	HT
<i>cupiditat de avarícia</i> 220	<i>auaricie cupiditatem</i> 7 m-b	HT
<i>curuscacions</i> 568	<i>corruscationes</i> 15.1 d. b.	HT
<i>custòdia</i> 724	<i>custodia</i> 20 m-h	HT
<i>decepció</i> 928	<i>deceptione</i> 24 m-b	HT
<i>dècimes e primícies</i> (doc. 29, 1433)	—	C, III
<i>defectives, corruptibles e ~</i> 1088-1089	∅	VM
<i>deffensió</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>deificat, fust ~</i> 1039	∅	VM
<i>dejecció</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>dejecció, vergonyosa ~</i> 849	∅ [28.4-5]	VM
<i>deliberació</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>delictes</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>denominació</i> 44	<i>denominacione</i> 5 m-h	HT
<i>deraccions</i> any 1393 - c. 32	—	EVM1
<i>derogació</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>desídia</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>desistats</i> (verb) any 1402 - c. 28	—	EVM1
<i>desistència</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>desolació</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>desolació</i> 1217	∅	VM
<i>detestants</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>detriments</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>devoren</i> (verb) any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>dictants</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>difamacions</i> any 1393 - c. 32	—	EVM1

<i>diffamacions</i> (doc. 71, 1445)	—	C, III
<i>dilatants</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>dilatar</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>dilecció</i> 168-169; 267	<i>dilectionis</i> 6 m; 8 m	HT
<i>diligència</i> 889	<i>diligentiusque</i> 28.25	VM
<i>diminució</i> (c. 6);	—	EVM2
<i>discreció</i> 297	<i>discretione</i> 9.6	HT
<i>discrepava</i> 1598	∅	VM
<i>dispendi</i> (c. 85)	—	EVM2
<i>dissensió</i> 1283	∅	VM
<i>dissiparen</i> 802	<i>dissipatae</i> 26.28	VM
<i>dissolució femenil</i> 688-689	<i>feminee dissolutionis</i> 19 m	HT
<i>distil·len</i> 1102	<i>instillasse</i> 34.4-5	VM
<i>distinció ni departiment</i> 1216	<i>diuisi partes</i> 30 m-b	HT
<i>divulguen</i> (verb) any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>domicili</i> any 1380 - c. 25	—	EVM1
<i>elegant</i> any 1404 - c. 36	—	EVM1
<i>elicir</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>eloqüència, suavitat d'~</i> 1095	<i>eloquii suavitatem</i> 33.22	VM
<i>eminent</i> any 1401 - c. 52	—	EVM1
<i>empetrarien</i> 1628	<i>impetraturam</i> 44.30	VM
<i>encantació</i> 998	∅	HT
<i>enterpretadors</i> 1445-1446	<i>interprete</i> 42.13	VM
<i>escrutar</i> 943	<i>scrutari</i> 24.4 d. b.	HT
<i>especiosa e bella</i> 556	<i>speciosa</i> 15 m	HT
<i>especioso juventut</i> 521	<i>speciosam inflorescere iuuentutem</i> 14-5	HT
<i>estatura, gran ~</i> 1289	<i>ingentis magnitudinis</i> 37.21	VM
<i>estatut</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>estimació</i> any 1401 - c. 52	—	EVM1
<i>estrenuïtat</i> 231; 242	<i>strenuïtate</i> 7 b; 8.6	HT
<i>estructura</i> 318	<i>strictura</i> 9 m	HT
<i>estúcies enganosos</i> 278	<i>insidiosas regis austutias</i> p. 8 b	HT
<i>examinació</i> any 1392 - c. 43	—	EVM1
<i>exaudició</i> (doc. 10, 1423)	—	C, III
<i>excessiva</i> 599	∅	VM
<i>execrables</i> (c. 18)	—	EVM2
<i>execució</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>exequien</i> 230	∅	VM
<i>exhimir</i> (c. 3)	—	EVM2
<i>exímia</i> any 1404 - c. 36	—	EVM1
<i>exortació</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>expectació</i> 858	<i>expectationis</i> 23.7	HT
<i>experiència</i> any 1404 - c. 36	—	EVM1
<i>expert</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>expiració</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>exposicions</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1

<i>exprimir</i> any 1393 - c. 32	—	EVM1
<i>extirpar</i> (c. 16)	—	EVM2
<i>extirpar</i> (c. 64)	—	EVM2
<i>extorsions</i> (c. 10)	—	EVM2
<i>fictici</i> 1047	<i>fictiuo</i> 27 h	HT
<i>facial visió</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>fama vulgada</i> (doc. 11, 1424)	—	C, III
<i>fantasia</i> 1113	∅	VM
<i>felicitat o bonaventurança</i> 1089	<i>felicitatis</i> 33.20	VM
<i>felicitat o prosperitat</i> 1461	<i>felicitatem</i> 41.18	VM
<i>femenil, dissolució</i> ~ 688-689	<i>feminee dissolutionis</i> 19 m	HT
<i>fertilitat</i> any 1402 - c. 28	—	EVM1
<i>fervents</i> any 1402 - c. 29	—	EVM1
<i>festinància, gran</i> ~ 1646; 1692	<i>festinància, màxima</i> ~ 40.10; 41.8	HT
<i>ficcio, sens tota</i> ~ 271	<i>fictis, non</i> ~ 8 m	HT
<i>filiació</i> any 1402 - c. 28	—	EVM1
<i>fiola o empolleta</i> 1032	<i>fiolam</i> 26 m-b	HT
<i>fortalici</i> 1129	∅	VM
<i>fortius, ab</i> ~ passes 1044	<i>furtiuus passibus</i> 27.6	HT
<i>fortives paraules, ab</i> ~ 1204	<i>furtiuus uerbis</i>	HT
<i>fortuït, cas</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>fragància e suauetat</i> (doc. 11, 1424)	—	C, III
<i>fragilitat</i> 594	<i>fragilitatem</i> 17 m-b	HT
<i>fructíferes e amenes, terres</i> ~ (c. 3)	—	EVM2
<i>fructuoses</i> (doc. 10, 1423)	—	C, III
<i>frustrat fon o enganat</i> 1459	<i>frustratus</i> 41.17	VM
<i>fulminació</i> (c. 17)	—	EVM2
<i>furtivament</i> 1276	<i>furtiue</i> 31.1 d. b.	HT
<i>fustigar / fustigació</i> (c. 10)	—	EVM2
<i>graciositat</i> 1049	<i>gratae uarietatis</i> 32.12	VM
<i>gramàtics</i> 304-305	<i>gramatici</i> 9 h-m	HT
<i>hedifici</i> 660	<i>aedificium</i> 23.19	VM
<i>hòsties o ofertes</i> 913	∅	VM
<i>humana subsidi o ajuda</i> 1618	<i>humano auxilio</i> 44.25	VM
<i>ignominioso</i> 474	<i>ignominiosi</i> 13.1 d. b.	HT
<i>ignorant</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>illecbres</i> (c. 87)	—	EVM2
<i>il·lusions sofisticques</i> (c. 100)	—	EVM2
<i>imensa</i> any 1401 - c. 54	—	EVM1
<i>informació</i> any 1401 - c. 53	—	EVM1
<i>impetrar</i> (doc. 150, 1458)	—	C, III
<i>importunitat</i> (c. 10)	—	EVM2
<i>imposicions</i> any 1399 - c. 45	—	EVM1
<i>impugnació</i> (c. 7)	—	EVM2
<i>incantacions</i> 995; 9997; 1001	<i>incantationum</i> 26.1-2	HT
<i>inclinació</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1

<i>íncola</i> (c. 78)	—	EVM2
<i>inconsulta, animositat</i> ~ 1055	<i>animositas inconsulta</i> 27 m-h	HT
<i>inconvenient</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>incrèdible</i> 959	<i>incrèdibile</i> 25.7	HT
<i>incrèdibles</i> 314	<i>incrèdibilibus</i> 9 m	HT
<i>indempnitat</i> (c. 29)	—	EVM2
<i>indignació</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>indiscretament</i> 916	∅	VM
<i>indubítadament</i> (doc. 42, 1440 i pàssim)	—	C, III
<i>induccions</i> 139	<i>inducente</i> 5 h-m	HT
<i>induhit a irruyr</i> 729	<i>irruere.induxit</i> 20 m	HT
<i>induir</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>induir</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>infortuni</i> 682	∅	VM
<i>infortuni doloros</i> 1412	<i>luctui</i> 40.18	VM
<i>ingratitude</i> any 1401 - c. 35	—	EVM1
<i>inhibició</i> any 1381 - c. 41	—	EVM1
<i>inhibicions</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>inhiquitat</i> (doc. 45, 1440)	—	C, III
<i>inich</i> 893	<i>perfidí</i> 29.2	VM
<i>inimicícia e malvolença</i> (doc. 92, 1453)	—	C, III
<i>iniquès, coses</i> ~ any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>iniquitat</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>iniquitat</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>injúria</i> any 1402 - c. 28	—	EVM1
<i>inmunitats</i> any 1402 - c. 28	—	EVM1
<i>inobediència</i> any 1380 - c. 27	—	EVM1
<i>imperscrutables</i> (c. 86)	—	EVM2
<i>insignament</i> any 1402 - c. 29	—	EVM1
<i>insolències</i> any 1393 - c. 32	—	EVM1
<i>insolències</i> (c. 46)	—	EVM2
<i>instància</i> any 1311 - c. 22	—	EVM1
<i>instància</i> any 1325 - c. 23	—	EVM1
<i>instàncies</i> any 1381 - c. 41	—	EVM1
<i>insulses, paraules</i> ~ (c. 11)	—	EVM2
<i>insurgir</i> 1153	<i>insurgere</i> 29 h-m	HT
<i>integritat</i> (doc. 11, 1424)	—	C, III
<i>intelligible</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>intercessió</i> any 1401 - c. 53	—	EVM1
<i>intercessió</i> (doc. 139, 1457)	—	C, III
<i>intèrpretres o adevins</i> 1077	<i>augures</i> 33.12	VM
<i>intiman(t)</i> any 1380 - c. 25	—	EVM1
<i>intol·lerable</i> 318	<i>intol·lerabili</i> 9 m	HT
<i>intrínsecament</i> any 1400 - c. 56	—	EVM1
<i>inusitat</i> 1416	<i>inusitato</i> 40.20	VM
<i>invisible</i> 1014	<i>inuisibilis</i> 26 m	HT

<i>irreparable</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>irreverència</i> 134	∅	VM
<i>irreverent</i> any 1402 - c. 28	—	EVM1
<i>irrigues, terres</i> ~ (c. 79)	—	EVM2
<i>irrueixen</i> (verb) any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>jactar</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>jactàs, es</i> ~ 989	—	VM
<i>jactura</i> any 1401 - c. 52	—	EVM1
<i>jactura o adversitat</i> 938-939	∅	VM
<i>jactures o dampnatges</i> 936	<i>iacturas</i> 30.5	VM
<i>jocunda</i> (c. 34)	—	EVM2
<i>jocundíssima</i> (c. 106)	—	EVM2
<i>jocunditat</i> any 1401 - c. 35	—	EVM1
<i>jocunditat</i> (c. 30)	—	EVM2
<i>jovenil, potència</i> ~ 161	<i>iuueniles potentias</i> 6 m	HT
<i>joventut</i> 161	<i>iuuentutis flores</i> 8 m	HT
<i>jubilació</i> (c. 34)	—	EVM2
<i>justificables</i> any 1380 - c. 27	—	EVM1
<i>juvenil virtut</i> 232	<i>iuueniliter</i> 7 b	HT
<i>lassats per fatigació</i> 344	<i>fatigatione lassati</i> 11 h	HT
<i>latitant, anaven</i> ~ (c. 64)	—	EVM2
<i>latitat</i> (c. 85)	—	EVM2
<i>latrocini</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>layçal</i> (doc. 105, 1454)	—	C, III
<i>legítimament</i> any 1380 - c. 25	—	EVM1
<i>letícia</i> (doc. 125, 1455)	—	C, III
<i>letícia</i> (doc. 125, 1455)	—	C, III
<i>litigioses, paraules</i> ~ 479	<i>litigiosis uerbis</i> 14.3	HT
<i>luminós</i> (doc. 11, 1424)	—	C, III
<i>magnàlies</i> 905	<i>magnalia</i> 24 h	HT
<i>magnitud</i> any 1400 - c. 56	—	EVM1
<i>magnitud</i> 500	<i>magnitudine</i> 14 m	HT
<i>malícia</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>malignitat</i> any 1380 - c. 27	—	EVM1
<i>marítimes</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>maternal</i> any 1402 - c. 28	—	EVM1
<i>medicable, cura</i> ~ 162	<i>medicabili cura</i> 6 m	HT
<i>melodies</i> 1101	∅	VM
<i>menció</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>mendicar</i> any 1401 - c. 52	—	EVM1
<i>ministrar consseyl</i> 701	<i>auxilium utile ministrare</i> 19 b	HT
<i>mitigar</i> (doc. 78, 1450)	—	C, III
<i>mitigar</i> 101;336; 374	∅	VM
<i>molestats</i> any 1401 - c. 54	—	EVM1
<i>monument o sepulcre</i> 1254	<i>monumentum</i> 37.2-3	VM
<i>mugit o bram</i> 799	<i>mugito suo</i> 26.26	VM

<i>multiplicació</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>munificència</i> any 1401 - c. 35	—	EVM1
<i>munificència</i> any 1400 - c. 56	—	EVM1
<i>munificència</i> (doc. 7, 1419)	—	C, III
<i>munitòries, armes</i> ~ 1083	<i>armes munitòries</i> 28.1	HT
<i>mutació</i> 1172	<i>mutationem</i> 35.10	VM
<i>nativitat</i> 671	<i>natalem suum</i> 23.28	VM
<i>navegables, vexels</i> ~ 295	<i>nauigalibus</i> 9.3; var. <i>nauigantibus</i>	HT
<i>navili</i> 707	∅	VM
<i>navilis</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>navilis</i> any 1399 - c. 45	—	EVM1
<i>negoci</i> any 1311 - c. 22	—	EVM1
<i>negociacions</i> any 1392 - c. 43	—	EVM1
<i>negocis</i> any 1392 - c. 43	—	EVM1
<i>negocis</i> any 1402 - c. 29	—	EVM1
<i>nephària rebel·lió</i> (c. 34)	—	EVM2
<i>nobilitat</i> 552	<i>nobilitatis</i> 15	HT
<i>nobilite</i> (verb) any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>nòctua</i> ‘òliba’ (c. 86)	—	EVM2
<i>novitat</i> any 1392 - c. 43	—	EVM1
<i>novitat</i> (doc. 43, 1440)	—	C, III
<i>obedients</i> any 1380 - c. 27	—	EVM1
<i>obsecram</i> (c. 86)	—	EVM2
<i>obstinats</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>obtemperant</i> 545	<i>obtemperans</i> 15	HT
<i>obtemperar</i> 768	∅ [21 h]	HT
<i>obviar</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>obviar</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>obviar</i> 784	<i>obuiare</i> 21 m-h	HT
<i>opiperant</i> any 1404 - c. 36	—	EVM1
<i>oppulents</i> (c. 83)	—	EVM2
<i>originals</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>orina</i> 1441	<i>urinam</i> 41.10	VM
<i>pal·li o mantell</i> 941	<i>paludamnrum</i> 30.9	VM
<i>paradís</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>patafi</i> 1389	<i>carmine</i> 40.3-4	VM
<i>paternal</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>pàtria</i> (doc. 104,1454; doc. 123, 1455)	—	C, III
<i>patricida</i> 1035; 1159	<i>parricidium</i> 32.4-5	VM
<i>pàtules a rumors, orelles</i> ~ (c. 97)	—	EVM2
<i>paupertat</i> any 1401 - c. 52	—	EVM1
<i>peccúnia</i> 297; 1081	∅	VM
<i>peclares virtuts</i> (doc. 5, 1419)	—	C, III
<i>penal</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>percipim</i> (verb) any 1401 - c. 35	—	EVM1
<i>perdicó</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1

<i>perjurable, sacrament</i> ~ 958	<i>periurabili iuramento</i> 25.6	HT
<i>perjuri</i> 930	<i>periurii</i> 24 <i>m-b</i>	HT
<i>permissió</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>perpleix</i> ‘perpexitat’ (doc. 138, 1456)	—	C, III
<i>perseverar</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>perspicacitat d’ingení</i> (c. 34)	—	EVM2
<i>pertinències</i> any 1340 - c. 24	—	EVM1
<i>perturbar</i> (doc. 125, 1455)	—	C, III
<i>pervessa (sic)</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>pestilència e mortaldat</i> 1616	<i>pestilentia</i> 44.23	VM
<i>plagi, crim de collera o de</i> ~ (c. 10)	—	EVM2
<i>ponderós</i> (doc. 9, 1422)	—	C, III
<i>popilla o l’illa de la humana vista</i> 196	<i>oculos habuisse</i>	VM
<i>populosa</i> any 1402 - c. 28	—	EVM1
<i>potència</i> any 1399 - c. 45	—	EVM1
<i>prava i malvada avarícia</i> 435	∅	VM
<i>precellent</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>precircina</i> (verb) any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>preeminència</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>preheminència</i> (c. 10)	—	EVM2
<i>preheminències</i> (doc. 43, 1440)	—	C, III
<i>prejudici</i> any 1380 - c. 25	—	EVM1
<i>presencialment</i> any 1393 - c. 32	—	EVM1
<i>presumit, havia</i> ~ 1517	<i>praesumpserat</i> 42.25	VM
<i>presumpció</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>presumptuosa, audàcia</i> ~ 846	<i>praecipitem audacia</i> 28.3	VM
<i>pretensió</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>primordial</i> 365	∅ [11 <i>m-b</i>]	HT
<i>privació</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>prodigi</i> 728 (cf. p. 38 i <i>pàssim</i>)	<i>Prodigiis, De</i> ~ 25.9	VM
<i>proditòria facció</i> (c. 34)	—	EVM2
<i>profirents</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>profluvis de aygües</i> (c. 86)	—	EVM2
<i>prolixitat</i> (c. 34)	—	EVM2
<i>promoció</i> (doc. 125, 1455)	—	C, III
<i>promptitud</i> (doc. 7, 1419)	—	C, III
<i>promulgada</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>propòsits</i> 184	<i>proposita</i> 6 <i>b</i>	HT
<i>prorogativa</i> 791	<i>prerogatiua</i> 21 <i>m</i>	HT
<i>prospecció</i> any 1404 - c. 36	—	EVM1
<i>pròspera</i> any 1401 - c. 54	—	EVM1
<i>prosperar</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>prosperare</i> (verb) any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>prosperitat</i> any 1401 - c. 52	—	EVM1
<i>prosperitat</i> 891; 996	∅	VM
<i>prosperitats</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1

<i>proverbi</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>provisió</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>provisió</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>provoquen</i> 965	∅	VM
<i>puerícia</i> (doc. 51, 1441)	—	C, III
<i>puerils o infantils, anys</i> 558	<i>pueribus tamen annis</i> 15 m	HT
<i>punió</i> any 1399 - c. 48	—	EVM1
<i>punió de negligència</i> 158	∅	VM
<i>punir l'ampulosa temeritat</i> (c. 10)	—	EVM2
<i>puritat</i> 891	<i>puritate</i> 23.2 d. b.	HT
<i>rebellió</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>rebellions</i> 1154	<i>rebellia</i> 29 h-m	HT
<i>receptat</i> (c. 10)	—	EVM2
<i>recitada</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>recitarà</i> any 1402 - c. 29	—	EVM1
<i>recuperació</i> (c. 14)	—	EVM2
<i>redargució</i> (c. 94)	—	EVM2
<i>reffecció</i> any 1401 - c. 35	—	EVM1
<i>refocillats</i> (c. 86)	—	EVM2
<i>regalia</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>regalies</i> any 1381 - c. 41	—	EVM1
<i>regir</i> 152	<i>regere</i> 6 n	HT
<i>reintegració</i> any 1399 - c. 48	—	EVM1
<i>reintegrar - se</i> any 1380 - c. 64	—	EVM1
<i>relació verbal</i> (doc. 2, 1419)	—	C, III
<i>remediat</i> (doc. 43, 1440 ; doc. 109, 1454)	—	C, III
<i>remissió</i> any 1380 - c. 27	—	EVM1
<i>remuneració</i> any 1401 - c. 54	—	EVM1
<i>renunciat</i> any 1380 - c. 25	—	EVM1
<i>represàlies</i> any 1399 - c. 44	—	EVM1
<i>represàlies</i> (c. 72)	—	EVM2
<i>reputat</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>requerim</i> (verb) any 1340 - c. 24	—	EVM1
<i>requissició</i> any 1311 - c. 22	—	EVM1
<i>resumir</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>retribució</i> any 1401 - c. 35	—	EVM1
<i>reus</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>revelatió</i> 1225	∅	VM
<i>revocació</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>revocar</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>revocatòria</i> (doc. 109, 1454)	—	C, III
<i>revolucions</i> 1168	<i>reolutionibus</i> 29 m-b	HT
<i>ridiculosa</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>rural</i> 253	<i>agreste</i> 6.11	VM
<i>sa tenda e tabernacle</i> 1658	<i>tabernaculum</i> 44.17-18	VM
<i>sacerdoci</i> 118	∅	VM

<i>sacrílegues, mans</i> 392-393	<i>sacrilegae manus</i> 9.23	VM
<i>salari</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>sanitat</i> any 1401 - c. 52	—	EVM1
<i>satisfacció</i> any 1401 - c. 52	—	EVM1
<i>scedes</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>secundari</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>sedar</i> any 1401 - c. 53	—	EVM1
<i>seqüela</i> (c. 8)	—	EVM2
<i>sevícia</i> (c. 124)	—	EVM2
<i>silva</i> 401; 405; 855	<i>lucum</i> 10.3	VM
<i>sinistre</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>sinistres</i> (doc. 45, 1440)	—	C, III
<i>sintilla</i> 965	<i>scintilla</i> 25 <i>m-h</i>	HT
<i>sobirana e gran actoritat e senyoria</i> 1627	<i>auctoritate sua</i> 44.29	VM
<i>solempnizades</i> any 1401 - c. 35	—	EVM1
<i>solícit e curós</i> (doc. 163, 1458)	—	C, III
<i>solícits</i> any 1402 - c. 29	—	EVM1
<i>stima</i> any 1401 - c. 52	—	EVM1
<i>strenuïtat</i> (c. 34)	—	EVM2
<i>subjecció</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>subjecció</i> 173-174	<i>subiectione</i> 6 <i>m-b</i>	HT
<i>submissió</i> (doc. 65, 1444)	—	C, III
<i>subsidi</i> 1820	<i>subsidium</i> 43 <i>m-b</i>	HT
<i>subsidi</i> any 1402 - c. 28	—	EVM1
<i>subsistència</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>subtilitat</i> 297	∅	HT
<i>suburbis</i> (c. 46)	—	EVM2
<i>subvenció</i> (doc. 15, 1429)	—	C, III
<i>subvertien, e tot ho ~ de fons</i> <i>a fons</i> 1744-1745	<i>subuertunt, cuncta ~</i> 42.6	HT
<i>sufragis</i> (doc. 7, 1419)	—	C, III
<i>superfluu</i> (doc. 11, 1424)	—	C, III
<i>suplicables</i> any 1401 - c. 53	—	EVM1
<i>suplicació</i> any 1401 - c. 53	—	EVM1
<i>surreptíciament</i> (c. 34)	—	EVM2
<i>sustentació</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>tàcitament</i> (doc. 38, 1438)	—	C, III
<i>tediar</i> (c. 138)	—	EVM2
<i>temeritat</i> any 1401 - c. 54	—	EVM1
<i>temeritat o follia</i> 835-836	<i>temeritatis</i> 27.19	VM
<i>temperància</i> any 1404 - c. 36	—	EVM1
<i>terribilitat del nom</i> 1293	<i>nomine horrendo</i> 37.25	VM
<i>tiranía</i> 1482	<i>tyranno</i> 42.9	VM
<i>tirànnychs</i> (c. 8)	—	EVM2
<i>transcendent</i> 120-121; 229	∅	VM
<i>transitòries, frevolts e ~</i> 1087	<i>caducae ac fragiles</i> 33.29	VM

<i>trenquilitat</i> 425	<i>tranquilla pace</i> 12.1 d. b.	HT
<i>triümph</i> (c. 85)	—	EVM2
<i>triümphable</i> (c. 34)	—	EVM2
<i>tuta</i> (doc. 36, 1437)	—	C, III
<i>ulció e venjança</i> 1318-1319	<i>in uindictam et ultionem</i> 32 m-b	HT
<i>urbanament</i> any 1401 - c. 53	—	EVM1
<i>urbanitat</i> any 1402 - c. 28	—	EVM1
<i>urina</i> 448	∅	VM
<i>utilitat</i> any 1311 - c. 22	—	EVM1
<i>vacil·lacions</i> 588-589	<i>uacillationes</i> 17 m	HT
<i>vedat, sia ~</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>verbalment - restitució</i> any 1400 - c. 34	—	EVM1
<i>verificar</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>vestigis</i> (c. 31)	—	EVM2
<i>vexació</i> any 1405 - c. 30	—	EVM1
<i>vexacions</i> (c. 10)	—	EVM2
<i>viciosa</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>victuàlia</i> 759	∅	VM
<i>vigor</i> any 1380 - c. 26	—	EVM1
<i>vigor, la ~</i> 158	<i>uigor</i> 6 m	HT
<i>viltat meretrical</i> 1833	<i>meretricie vilitatis</i> 43 b	HT
<i>vindicta</i> (doc. 105, 1454)	—	C, III
<i>violació</i> any 1399 - c. 48	—	EVM1
<i>visceralment</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>vituperi</i> any 1381 - c. 41	—	EVM1
<i>vituperi</i> any 1399 - c. 45	—	EVM1
<i>vituperi</i> 914	<i>uituperii</i> 24 m-h	HT
<i>vocable</i> any 1399 - c. 33	—	EVM1
<i>yddòlatres</i> any 1393 - c. 31	—	EVM1
<i>yddòneus</i> (doc. 29, 1433)	—	C, III

BIBLIOGRAFIA

- Balasch (1981-1986): Felip de MALLA, *Memorial del pecador remut: Manuscrit de Barcelona*, Mn. Manuel Balasch (ed.), Barcelona, Barcino, 1981-1986, coll. «Els Nostres Clàssics».
- Badia i Moll (1960): Antoni M. BADIA i Francesc de B. MOLL, «La llengua de Ramon Llull», a *Ramon Llull: Obres essencials*, vol. II, Barcelona, Selecta, 1960, p. 1299-1358.
- C, III = Agustín RUBIO VELA, *Alfons de Borja y la ciudad de Valencia (1419-1458)*, València, Fundación Valencia III Milenio, 2000.
- Colom (1982): Miquel COLOM, *Glossari general lull·lià*, Mallorca, Moll, 1982.
- Colón (1976): Germà COLÓN, *El léxico catalán en la Romania*, Madrid, Gredos, 1976.

- DCVB = Antoni M. ALCOVER i Francesc de Borja MOLL, *Diccionari català-valencià-balear*, Palma de Mallorca, Palma de Mallorca, 1930-1962, 10 v.
- DECat: Joan COROMINES, *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, Barcelona, Curial, 1980-2001, 10 v.
- Epistolari de la València medieval*, Agustín RUBIO VELA (ed.), vol. I, València i Barcelona, Institut de FilologiaValenciana, 2003; vol. II, *ibidem*, 1998.
- EVM, 1 = vegeu *Epistolari de la València medieval*, Agustín RUBIO VELA (ed.), vol. I, València i Barcelona, Institut de FilologiaValenciana, 2003.
- EVM, 2 = vegeu *Epistolari de la València medieval*, 2a ed., Agustín RUBIO VELA (ed.), vol. I, València i Barcelona, Institut de FilologiaValenciana, 1998.
- Furs (1970-2001): *Furs de València*, 9 vol., Germà COLÓN i Arcadi GARCIA (ed.), Barcelona, Barcino, 1970-2001, col·l. «Els Nostres Clàssics».
- HT = *Les histories troyanes de Guiu de Columpies*. Vegeu *Miquel i Planas (1916)*.
- Miquel i Planas (1914): Valeri MÀXIM, *Llibre anomenat Valeri Màxim dels dits e fets memorables: Traducció catalana del XIV^{en} segle per frare Antoni Canals*, Ramon MIQUEL I PLANAS (ed.), Barcelona, [Casa Miquel-Rius], 1914, col·l. «(Biblioteca Catalana)».
- Miquel i Planas (1916): *Les histories troyanes de Guiu de Columpies: Traduides al català al XIV^{en} segle per Jacme Conesa*, Ramon MIQUEL I PLANAS (ed.). Barcelona, [Casa Miquel-Rius], 1916, col·l. «Biblioteca Catalana».
- RUBIO VELA, Agustín (ed.), *Epistolari de la València medieval*, vol. I, València i Barcelona, Institut de FilologiaValenciana, 2003; vol. II, *ibidem*, 1998.
- RUBIO VELA, Agustín, *Alfons de Borja y la Ciudad de Valencia (1419-1458)*, València, Fundación Valencia III Milenio, 2000.
- VM = *Llibre anomenat Valeri Màxim*. Vegeu *Miquel i Planas (1914)*.